

ROK ARCIBISKUPA A. C. STOJANA

Antonín Cyril Stojan a Svatý Hostýn

V roce 1987 předávali v Římě zástupci olomoucké arcidiecéze několik desítek kartonů, do kterých byla vložena veškerá dokumentace pojednávající o příkladném kněžském a veřejném působení olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana. Šlo o výmluvné doklady s četnými svědeckými výpověďmi, ze kterých vanula vřelá touha diecézánů, aby Stojan – služebník Boží, byl uctíván jako blahoslavený, a dán budoucím generacím za vzor kněžské, biskupské a především bliženské služby. Stojan patřil k velkým horlitelům usilujícím o rozvoj dvou poutních míst moravských – cyrilometodějského Velehradu a mariánského Svatého Hostýna. Byl přesvědčen, že ona místa jsou zdrojem obrody duchovního života, proto sám všemi silami podporoval každou dobrou myšlenku a počín přispívající k rozkvětu těchto míst.

O málokteré osobnosti našich církevních dějin bylo napsáno tolik hodnotících pojednání jako o Stojanovi. První jeho životopis byl vydán již v roce 1911, ještě za jeho života (A. Jašek – J. Staněk). Publicisté mu věnovali pozornost i v době nedávné, např. Katolické noviny tiskly po celý rok 1986 Stojanův životopis, beletristicky zpracovaný Marií Holkovou (později i vyšel knižně), a o dva roky později vydala Česká katolická charita dílo *Apoštol křesťanské lásky a jednoty církve*. Do českých zemí se v oné době dokonce dostala dvě biografická díla Josefa Olšra a Bohumila Zlámala, vydaná Křesťanskou akademií v Římě. O vydání stručného Stojanova životopisu, jehož autorem byl Zdeněk Pospíšil, se zasloužila v roce 1993 orelská župa v Zábřehu na Moravě, nesoucí Stojanova jméno. Nedostižným a nejrozsáhlejším dílem však zůstává práce Františka Cinka, vydaná tiskem v roce 1933 k desá-

tému výročí Stojanova úmrtí, ale také dosud nevydaný rukopis služebníka Božího Antonína Šuránka *Světlo z Beňova* z roku 1981, čítající 3450 stran!

Antonín Cyril Stojan měl nesmírné zásluhy o duchovní i hmotný rozvoj Svatého Hostýna, nejvýznamnějšího moravského poutního místa. Nelze také zapomínat na mnoho dalších Stojanových aktivit, týkajících se Velehradu, Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, farností, ve kterých působil, včetně poslaneckých a senátorských povinností, vykonávaných převážně ve prospěch potřebných občanů.

Svatý Hostýn byl každoročně cílem poutí Stojanova rodiště Beňova, od kterého jej dělily dvě desítky kilometrů. Stojan se účastnil těchto poutí již od dětství. Srovnával přitom tehdejší chudobu v roce 1845 obnoveného interiéru svatohostýnského chrámu s krásou novostavby beňovského kostela sv. Františka Serafínského

ho, dostavěného v roce 1855. Na poutním místě ho rmoutila nepřítomnost stálé duchovní správy i devastace okolí chrámu. V jeho nitru však již zde klíčila touha po kněžském povolání a trvalá úcta k Matce Boží.

Hned druhý den po své primici, kterou slavil v Beňově 9. července 1876, Stojan spěchal na Svatý Hostýn, aby jako kněz poprvé vzýval Pannu Marii.

Příbor, který se stal Stojanovým kněžským působištěm v letech 1876 až 1887, byl místem, kde uskutečnil mnohé své veřejně prospěšné záměry. Nevidaným úspěchem skončila v roce 1880 jím pořádaná loterie ve prospěch obnovy velehradské svatyně. Z prodeje 160 tisíc losů bylo získáno 44 000 zlatých a tím byly zajištěny finanční náklady oprav skutečně nových k jubilejnímu roku 1885.

V roce 1881 podnítil Stojan založení Družstva svatohostýnského podpisovou akcí, jejímž cílem bylo zřízení a finanční zabezpečení duchovní správy na Svatém Hostýně včetně stavby ubytovacího zařízení pro kněze. Z té doby je známé vynášení 18 tisíc cihel z Bystřice pod Hostýnem na kopec, což zajistilo několik tisíc příchodících poutníků.

Nečekáný byl také ohlas na Stojanovy prosebné listy rozesílané z příborské fary do všech koutů českých a moravských krajů. Nejenže byla postavena na posvátné hoře ubytovna pro kněze, ale v roce 1887 byli získáni pro trvalou duchovní správu první dva řeholníci – jezuité: P. Jan Evangelista Cibulka a P. František Zimmerhackel a bratr laik Jan Houf.

Stojan byl přítomen při ustavení Matice svatohostýnské v roce 1895, která navázala na práci dřívějšího Družstva svatohostýnského. Aby mohl být splněn první záměr Matice svatohostýnské –

Telefon na Svatém Hostýně (1912), u aparátu kroměřížský probošt Antonín Cyril Stojan

vybudování noclehárny pro poutníky – ujal se Stojan jako jednatel funkce prosebníka. Prosebnými dopisy získal půjčky ve výši 8000 zlatých. Zároveň rozvíjel nábor členů Matice svatohostýnské. Z půjček, darů a členských příspěvků získala Matice svatohostýnská do svého majetku ještě v roce svého založení všechny pozemky v okolí kostela, které do té doby vlastnil baron Loudon.

Stojan byl věrný své prosbě, kterou často opakoval během svých modliteb: Milost Tvá, ó Pane, provázej mne na cestách mých. Ruka má bude při práci, ale srdce mé u Tebe, ó Bože – proto se mu práce dařila.

Ve všech farnostech, kde Stojan působil, pořádal každoročně poutě na Svatý Hostýn a na Velehrad – z Příbora, Svěbohova a z Dražovic. Neustával ve své podpoře Svatému Hostýnu ani po roce 1896 – po své promoci na doktora teologie, ani po roce 1897, kdy se stal říšským poslancem za katolickou národní stranu. Do politiky vstoupil jen proto, „aby konal dobro a pomáhal bližním“, jak bylo všeobecně konstatováno. Často musel cestovat na sněmovní zasedání, proto získal na výpomoc osobního kaplana pro duchovní správu svěřené farnosti. Dále však pracoval jako jednatel několika spolků, tedy i Matice svatohostýnské, a svědomitě vedl evidenci členů, členské příspěvky, vyřizoval došlou korespondenci a připravoval výroční schůze. Matice svatohostýnská měla v té době již 11 000 členů!

Na Svatý Hostýn a na Velehrad přiváděl také významné osobnosti, nejen olomouckého arcibiskupa a brněnského biskupa, ale také zahraniční hosty. V roce 1904, kdy se připomínalo 50. výročí prohlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie pozval Stojan k návštěvě obou poutních míst apoštolského nuncia Granita Pignatelliho di Belmonte. Ve Stojanově doprovodu přijel na Svatý Hostýn na dva dny – 7. a 8. září. Vívalo jej 50 tisíc poutníků, z velké části krojovaných. Nuncius pro ně sloužil mši svatou pod širým nebem, jsa hluboce dojat zbožností moravského lidu. Při loučení se Svatým Hostýnem ukázal na Stojana se slovy: Vere tribunus plebis – Opravdový představitel lidu!

Časté byly Stojanovy soukromé svatohostýnské poutě. Při nich získával posilu pro své záměry nebo zdravotní obtíže. Přechásto sem putoval z blízké Kroměříže, kde se stal v roce 1908 proboštem při kolegiálním chrámu sv. Mořice. Za zmínku stojí jeho takřka noční pěší pout' z Kroměříže, kterou vykonal v roce 1910 z vděčnosti Matce Boží za své uzdravení z těžkého zápalu plic. Nachladil se totiž během povodní ve slováckých Kunovicích, kde spadl do vody, když lidem zachraňoval jejich majetky.

■ Bohuslav Smejkal